

І. Й. Круп'як,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5618-4863>

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.3.181

ФІНАНСОВЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

I. Krupiak,
PhD in Economics, Associate, Professor,
Associate Professor of the Department of Finances named after S.I.Yurii, West Ukrainian National University

FINANCIAL CONSULTING ON OPTIMIZATION OF PERSONAL INCOME TAXATION

У статті досліджено особливості фінансового консультування, що є важливим інструментом оптимізації оподаткування доходів фізичних осіб, який передбачає пошук шляхів зменшення податкового навантаження та підвищення рівня фінансової спроможності громадян. Акцентовано, що податкові консультації виступають як специфічні інформаційно-правові та гарантійні механізми, що забезпечують формування належних умов для реалізації платниками податків їх законних прав і виконання визначених обов'язків. Вони виконують функцію інституційного посередництва між державою та фізичними особами, сприяючи послідовності й правовій визначеності у сфері податкових відносин. Проведено аналіз напрямів фінансового консультування щодо оптимізації оподаткування доходів фізичних осіб, кожен з яких відображає окремий аспект роботи, спрямованої на оптимізацію податкових зобов'язань, підвищення фінансової ефективності, забезпечення правової захищеності платника та розвиток фінансової культури. Встановлено, що перешкодами належного розвитку фінансового консультування у сфері оподаткування доходів фізичних осіб є: недостатній рівень фінансової грамотності населення, що знижує ефективність використання консультаційних послуг; ризики подвійного трактування норм, оскільки податкові органи та судові інстанції можуть по-різному інтерпретувати положення законодавства, що створює додаткові правові ризики; відсутність єдиних критеріїв оцінки професійності консультантів; нерозвинута науково-методична база надання послуг; недостатність достовірної інформації щодо кількості операторів ринку, видів консалтингових продуктів, їх споживчих характеристик; відсутність гарантій результативності консалтингових послуг; висока вартість консалтингових послуг, що обмежує доступ до якісного консалтингу для окремих категорій платників; необхідність інтеграції цифрових технологій, оскільки автоматизація процесів аналізу та планування податкових платежів потребує сучасних програмних рішень, які лише частково впроваджені у практику. Обґрунтовано, що специфічними особливостями професійної діяльності фінансового консультанта щодо оптимізації оподаткування доходів фізичних осіб є: систематичне відстеження актуальних трансформацій податкового законодавства як національного, так і міжнародного рівня, а також аналіз судової практики у сфері оподаткування; використання попереднього досвіду на основі застосування напрацьованих підходів до вирішення проблемних ситуацій, за умови що це не суперечить інтересам конкретного клієнта. Розроблено рекомендації щодо вдосконалення фінансового консультування у сфері оподаткування доходів фізичних осіб, зокрема: цифровізація та використання інноваційних технологій; підвищення якості інформаційного забезпечення; розвиток персоналізованого консультування; інтеграція освітніх компонентів; підвищення професійної компетентності консультантів; забезпечення прозорості та довіри.

The article examines the features of financial consulting, which is an important tool for optimizing personal income taxation, which involves finding ways to reduce the tax burden and increase the level of financial capacity of citizens. It is emphasized that tax consulting acts as specific informational, legal and guarantee mechanisms that ensure the formation of appropriate conditions for taxpayers to exercise their legal rights and fulfill certain obligations. They perform the function of institutional mediation between the state and individuals, contributing to consistency and legal certainty in the field of tax relations. The analysis of the areas of financial consulting on optimizing personal income taxation has been carried out, each of which reflects a separate aspect of work aimed at optimizing tax obligations, increasing financial efficiency, ensuring legal protection of a payer and developing financial culture. It has been established that the obstacles to the proper development of financial consulting in the field of personal income taxation are: insufficient level of financial literacy of the population, which reduces the effectiveness of the use of consulting services; risks of double interpretation of norms, since tax authorities and courts may interpret the provisions of the legislation differently, which creates additional legal risks; lack of unified criteria for assessing the professionalism of consultants; underdeveloped scientific and methodological base for providing services; lack of reliable information on the number of market operators, types of consulting products, and their consumer characteristics; lack of guarantees of the effectiveness of consulting services; high cost of consulting services, which limits access to high-quality consulting for certain categories of payers; the need to integrate digital technologies, since automation of the processes of analysis and planning of tax payments requires modern software solutions, which are only partially implemented in practice. It has been substantiated that the specific features of the professional activities of a financial consultant in optimizing personal income taxation are: systematic tracking of current transformations of tax legislation at both the national and international levels, as well as analysis of judicial practice in the field of taxation; use of previous experience based on the application of established approaches to solving problem situations, provided that this does not contradict the interests of a particular client. Recommendations have been developed to improve financial consulting in the field of personal income taxation, in particular: digitalization and use of innovative technologies; improving the quality of information support; developing personalized consulting; integrating educational components; improving the professional competence of consultants; ensuring transparency and trust.

Ключові слова: фінансове консультування, оподаткування, доходи фізичних осіб, фінансова спроможність, податкове навантаження, податкові пільги, цифрові технології, фінансова грамотність.

Key words: financial consulting, taxation, personal income, financial capacity, tax burden, tax benefits, digital technologies, financial literacy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В умовах трансформації сучасних економічних процесів фінансове консультування є важливим інструментом оптимізації оподаткування доходів фізичних осіб, що передбачає пошук шляхів зменшення податкового навантаження та підвищення рівня фінансової спроможності громадян. При цьому, податкові консультації виступають як специфічні інформаційно-правові та гарантійні механізми, що забезпечують формування належних умов для реалізації платниками податків їх законних прав і виконання визначених обов'язків. Консультації виконують функцію інституційного посередництва між державою та фізичними особами, сприяючи послідовності й правовій визначеності у сфері податкових відносин. В такому контексті обізнаність платників

податків, формування у них високого рівня податкової культури та усвідомлення обов'язку щодо належного виконання податкових зобов'язань, а також детінізація капіталу, підвищення інвестиційної привабливості національної економіки, стимулювання інноваційного розвитку господарського комплексу та покращення соціальних стандартів є безпосередньо взаємопов'язаними із бюджетним процесом та реалізацією податкової політики. Водночас часті зміни податкового законодавства, неоднозначність його тлумачення та зростання вимог до податкової прозорості зумовлюють необхідність подальшого розвитку фінансового консультування щодо оптимізації оподаткування доходів фізичних осіб шляхом розширення системи консультаційних послуг, спрямованих на забезпечення ефективності податкової політики, що має здійснюватися не лише органами фіскального управління, а й фізичними особами як активними учасниками економічних відносин.

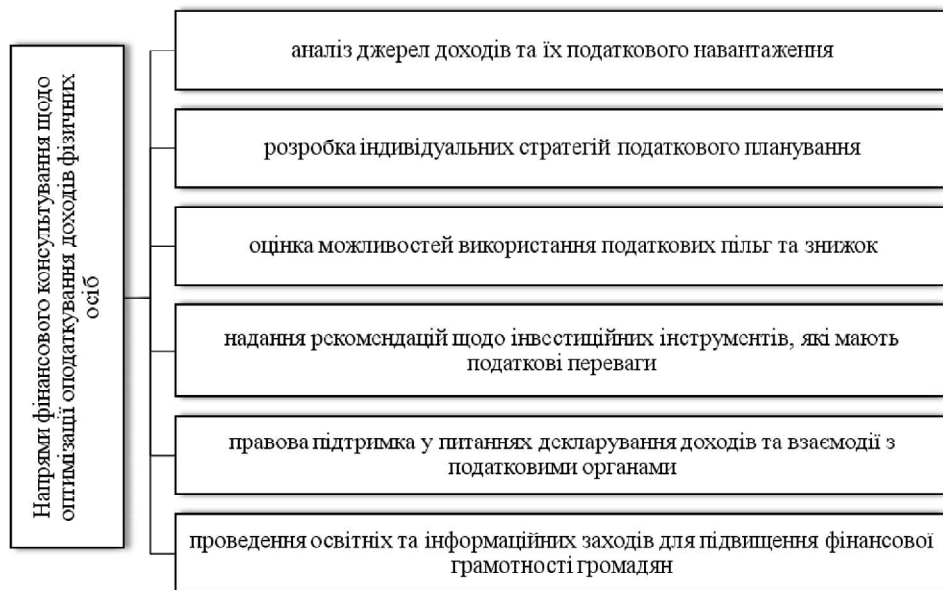

Рис. 1. Напрями фінансового консультування щодо оптимізації оподаткування доходів фізичних осіб

Джерело: складено автором.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичним та практичним аспектам фінансового консультування у сфері оподаткування присвячували свої праці вітчизняні науковці: Бросков С.В., Грудзевич Ю.І., Ізмайлов Я.О., Мазур Н.А., Музика-Стефанчук О.А., Павликівська О.І., Скляр Н.Ф., Ясинська Н. А. Водночас більш ґрунтовного дослідження потребують питання фінансового консультування щодо оптимізації оподаткування доходів фізичних осіб для запобігання негативних тенденцій надмірного податкового навантаження.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Основною метою статті є визначення особливостей фінансового консультування щодо оптимізації оподаткування доходів фізичних осіб для підвищення рівня їх фінансової спроможності та використання законних податкових переваг.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Фінансове консультування щодо оптимізації оподаткування доходів фізичних осіб є комплексним процесом, що поєднує економічний, правовий, стратегічний та освітній аналіз. Такий вид консалтингу передбачає: аналіз джерел доходів та їх податкового навантаження; розробку індивідуальних стратегій податкового планування; оцінку можливостей використання податкових пільг та знижок; рекомендації щодо інвестиційних інструментів, які мають податкові переваги; правову підтримку у питаннях декларування доходів та взаємодії з податковими органами; проведення освітніх та інформаційних заходів для підвищення фінансової грамотності (рис. 1). Кожен із напрямів фінансового консультування у сфері оподаткування доходів фізичних осіб відображає окремий аспект роботи, спрямованої на оптимізацію податкових зобов'язань, підвищення фінан-

сової ефективності, забезпечення правової захищеності платника податків та розвиток фінансової культури.

Аналіз джерел доходів фізичних осіб здійснюється шляхом систематизації та класифікації їх фінансових потоків. До доходів фізичних осіб належать заробітна плата, підприємницькі доходи, інвестиційні прибутки, спадкові надходження, доходи від оренди майна, авторські винагороди та інші. Фінансове консультування передбачає дослідження структури доходів, вивчення динаміки податкових ставок, а також порівняння з міжнародними практиками оподаткування. При цьому, податкове навантаження визначається через співвідношення обсягу сплачених податків до сукупного доходу, що дозволяє оцінити рівень ефективності використання ресурсів, виявити дисбаланси у податковій системі та потенційні ризики для платника податків.

Податкове планування спрямоване на оптимізацію фінансових потоків у межах чинного законодавства. Разом з тим, індивідуальні стратегії податкового планування враховують особисті фінансові цілі, рівень доходів, ризик-профіль платника, а також особливості сімейного стану та майнового положення. Фінансовий консалтинг передбачає моделювання альтернативних сценаріїв оподаткування, прогнозування змін у законодавстві, оцінку довгострокових наслідків для фінансової стійкості, а також застосування методів оптимізації податкових платежів з урахуванням ризиків податкових перевірок.

Податкові пільги та знижки є важливим інструментами державної політики, що стимулює економічну активність, соціальну підтримку та інвестиції. При цьому, консультативна діяльність полягає у визначенні доступних преференцій, аналізі умов їх застосування, розрахунку економічного ефекту та рекомендаціях щодо оптимального використання. На основі консультування здійснюється порівняння альтернативних варіантів використання пільг, оцінка їх впливу на загальне податкове навантаження, а також дослідження ефективності державних програм підтримки.

Таблиця 1. Методи фінансового консультування щодо оптимізації оподаткування доходів фізичних осіб

№ п/п	Методи фінансового консультування	Зміст методів фінансового консультування
1	Аналітичний метод	Передбачає систематичний аналіз чинного законодавства, судової практики та офіційних роз'яснень контролюючих органів. Використовується для прогнозування податкових наслідків та визначення рівня ризиків при здійсненні операцій.
2	Порівняльно-правовий метод	Застосовується для зіставлення різних варіантів отримання доходів (заробітна плата, дивіденди, інвестиційні прибутки тощо) з метою вибору найбільш ефективної форми з позиції податкового навантаження.
3	Метод податкового планування	Орієнтований на розробку довгострокових стратегій управління доходами та витратами фізичних осіб. Включає використання легальних інструментів оптимізації, таких як податкові пільги, інвестиційні програми, страхові продукти.
4	Прецедентний метод	Грунтується на аналізі судових рішень та практики застосування податкових норм. Дозволяє враховувати можливі інтерпретації законодавства контролюючими органами та мінімізувати правові ризики.
5	Метод моделювання сценаріїв	Використовується для прогнозування податкових наслідків за різними сценаріями отримання доходів. Дозволяє клієнту обрати оптимальний варіант з урахуванням рівня ризику та фінансової вигоди.
6	Цифрово-аналітичний метод	Передбачає застосування сучасних програмних продуктів та електронних платформ для автоматизованого розрахунку податкових зобов'язань, що підвищує точність та швидкість консалтингових послуг.

Джерело: складено автором на основі [4, 8].

Інвестиційні інструменти, такі як пенсійні фонди, страхові програми, державні облігації, інвестиційні фонди та інші фінансові продукти, можуть забезпечувати податкові стимули. Саме тому, консультант має оцінювати не лише фінансову дохідність, а й податкові наслідки інвестування, враховуючи індивідуальні цілі та часові горизонти. В такому контексті фінансовий консалтинг передбачає порівняння ефективності різних інструментів, моделювання їх впливу на довгострокову фінансову стратегію, визначення оптимального портфеля та оцінку ризиків.

Декларування доходів фізичних осіб є ключовим елементом податкової дисципліни. Відтак, консультативна підтримка охоплює підготовку документів, перевірку їх відповідності законодавству, супровід у процесі комунікації з контролюючими органами, а також представництво інтересів платника у випадках податкових спорів. При цьому, здійснюється дослідження правових норм, практики їх застосування, оцінка ризиків, пов'язаних із можливими податковими спорами та розроблення рекомендацій щодо мінімізації юридичних ризиків.

Важливою складовою фінансового консультування щодо оптимізації оподаткування доходів фізичних осіб є також проведення освітніх програм, семінарів та тренінгів, спрямованих на підвищення рівня фінансової грамотності платників податків. Це сприяє кращому розумінню податкового законодавства, підвищенню відповідальності та зниженню ризиків помилок у декларуванні [5]. Належне консультування в цьому напрямку передбачає розробку навчальних матеріалів, аналіз ефективності освітніх програм та впровадження сучасних цифрових технологій для доступності інформації.

В сучасних умовах зростання складності податкового законодавства, постійні зміни у нормативно-правовій базі та неоднозначність судової практики збільшують потребу у професійній підтримці платників податків. У такому контексті фінансовий консалтинг виступає не лише як сервісна послуга, а й як механізм оптимізації податкових зобов'язань та мінімізації ризиків. При цьому, перешкодами належного розвитку окресленого виду консультування є: недостатній рівень фінансової грамотності населення, що знижує ефективність використання консультаційних послуг; ризики подвійного трактування норм, оскільки податкові органи та судові інстанції можуть по-різному інтерпретувати положення законодавства, що створює додаткові правові ризики; відсутність єдиних критеріїв оцінки професійності консультантів; нерозвинута науково-методична база надання послуг; недостатність достовірної інформації щодо кількості операторів ринку, видів інформативних продуктів, їх споживчих характеристик; відсутність гарантій результативності консалтингових послуг; висока вартість консалтингових послуг, що обмежує доступ до якісного консалтингу для окремих категорій платників; необхідність інтеграції цифрових технологій, оскільки автоматизація процесів аналізу та планування податкових платежів потребує сучасних програмних рішень, які лише частково впроваджені у практику.

Специфічними особливостями професійної діяльності фінансового консультанта щодо оптимізації оподаткування доходів фізичних осіб є: систематичне відстеження актуальних трансформацій податкового законодавства як національного, так і міжнародного рівня, а також аналіз судової практики у сфері оподаткування; використання попереднього досвіду на основі зас-

тосування напрацьованих підходів до вирішення проблемних ситуацій, за умови що це не суперечить інтересам конкретного клієнта. Такий підхід сприяє оптимізації процесу консультування та забезпечує практичну цінність рекомендацій; здійснення фахової експертизи у складних питаннях. В такому контексті консультант виступає спеціалістом із вирішення проблемних аспектів у сфері оподаткування, що забезпечує підвищення ефективності, оперативності та якості надання послуг. Окреслене сприяє зменшенню ризиків та формуванню більш стійкої правової позиції клієнта.

На практиці виокремлюють низку методів фінансового консультування щодо оптимізації оподаткування доходів фізичних осіб (табл. 1). Застосування зазначених методів у фінансовому консультуванні забезпечує зменшення податкового навантаження на фізичних осіб, підвищення рівня правової захищеності платників, формування довгострокових стратегій фінансової стабільності та розвиток фінансової грамотності населення.

Консультаційна діяльність у сфері оподаткування доходів фізичних осіб охоплює як аналіз уже здійснених господарських операцій, так і тих, що перебувають на стадії планування. У процесі надання фінансових консультацій оцінюються податкові наслідки та визначається рівень можливих ризиків за різними сценаріями проведення операцій. Особливу увагу приділяють дослідженню практики трактування аналогічних операцій податковими органами, пошуку релевантних прецедентів у базах судових рішень, а також аналізу офіційних роз'яснень контролюючих органів щодо предмета консультації. Результатом такої роботи є підготовка ґрунтового аналітичного звіту, який містить систематизований опис операцій, оцінку рівня податкових ризиків та рекомендації щодо альтернативних варіантів їх здійснення. Крім того, у звіті окреслюються пропозиції щодо мінімізації можливих помилок та забезпечення відповідності дій фізичних осіб чинним нормам податкового законодавства.

Процес взаємодії консультанта та клієнта передбачає наявність кількох усталених моделей фінансового консалтингу у сфері оподаткування доходів фізичних осіб. Кожна з них має власні переваги й обмеження, що визначають ефективність використання у конкретних умовах. Так, експертна модель характеризується домінуванням консультанта як носія спеціалізованих знань. Клієнт виступає пасивним учасником процесу, обмежуючись наданням вихідної інформації. Така модель забезпечує високу швидкість отримання консультацій, можливість оперативного реагування на зміни законодавства, а також дозволяє мінімізувати витрати часу та ресурсів. Водночас для неї характерними є обмеженість інформаційної бази, ризик формального сприйняття рекомендацій, відсутність гарантій їх коректного застосування. В контексті зазначеного експертна модель є ефективною у випадках стандартних ситуацій, але менш придатною для комплексних проблем, що потребують глибокого аналізу.

Проектна модель передбачає активну роль консультанта у розробці та впровадженні рішень. Вона наближається до управлінського консалтингу, оскільки включає етапи планування, організації та контролю. Для моделі характерними є системність, можливість комплекс-

ного вирішення проблем, використання сучасних методів управління проектами. Разом з тим, низький рівень залученості клієнта часто знижує ефективність імплементації рішень. На практиці проектна модель є більш оптимальною для підприємств, де потрібна структурована робота із великими масивами даних.

Процесна модель базується на партнерській взаємодії консультантів та фізичних осіб. Вона передбачає спільну участь у діагностиці проблем, розробці та реалізації рішень. Перевагами такої моделі є інтеграція знань і досвіду обох сторін, підвищення рівня довіри, формування стійких навичок у клієнта. Однак, процесна модель потребує значних часових та фінансових витрат, належної мотивації фізичних осіб. Окреслена модель є найбільш ефективною для формування довгострокових стратегій податкового планування, оскільки забезпечує глибоке розуміння проблематики.

Навчальна модель орієнтована на формування компетенцій фізичних осіб на основі освітніх заходів. Консультант виступає як викладач, надаючи теоретичні знання та практичні інструменти. Така модель забезпечує розвиток професійної компетентності громадян, формування довгострокових навичок самостійного вирішення проблем. Разом з тим, для моделі можливим є домінування теоретичних аспектів, що не завжди відповідають практичним потребам. Загалом навчальна модель розглядається як інвестиція у людський капітал, що сприяє підвищенню загальної фінансової грамотності.

Ефективність вищевказаних моделей залежить від контексту їх застосування. Експертна модель забезпечує швидке вирішення стандартних питань, проектна — комплексний підхід до проблем, процесна — інтеграцію знань і досвіду, а навчальна — розвиток компетенцій клієнта. При цьому, можливість комбінування моделей залежно від потреб фізичних осіб та специфіки завдань дозволяє підвищити якість фінансового консультування та його практичну значущість. Вибір моделі має здійснюватися з урахуванням балансу між витратами та очікуваними результатами.

Переваги залучення послуг фінансового консалтингу щодо оптимізації оподаткування доходів фізичних осіб полягають у створенні та реалізації комплексних рішень, спрямованих на забезпечення належного рівня захисту матеріальних і нематеріальних активів громадян. Використання таких послуг дозволяє клієнтам отримати систематизовані практичні рекомендації та професійні пропозиції, що орієнтовані на зниження як реальних, так і потенційних податкових ризиків. У результаті формується більш стійка фінансова та правова позиція фізичних осіб, що сприяє їх довгостроковій фінансовій спроможності.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Ґрунтуючись на результатах дослідження пропонуємо наступні заходи щодо вдосконалення фінансового консультування у сфері оподаткування доходів фізичних осіб для підвищення рівня їх фінансової спроможності й використання законних податкових переваг, зокрема: цифровізація та використання інноваційних тех-

нологій на основі запровадження електронних платформ для дистанційного консультування, застосування чат-ботів та систем штучного інтелекту для оперативних консультацій з базових питань, автоматизації процесів збору та аналізу даних про доходи фізичних осіб; підвищення якості інформаційного забезпечення шляхом розробки стандартизованих методичних матеріалів, адаптованих до різних категорій платників податків, створення інтерактивних довідників та навчальних ресурсів з прикладами практичного застосування норм законодавства, забезпечення доступу до актуальної інформації про зміни у податковій сфері; розвиток персоналізованого консультування, що передбачатиме формування індивідуальних консультаційних програм з урахуванням специфіки доходів та фінансової поведінки клієнта, використання аналітичних інструментів для прогнозування податкових зобов'язань, надання рекомендацій щодо оптимізації податкового навантаження з урахуванням законодавчих обмежень; інтеграція освітніх компонентів через проведення тренінгів, семінарів та вебінарів для фізичних осіб з питань оподаткування, використання кейс-методів та ділових ігор для моделювання реальних податкових ситуацій, формування довгострокових програм підвищення фінансової грамотності населення; підвищення професійної компетентності консультантів шляхом регулярного оновлення знань консультантів відповідно до змін законодавства, запровадження системи сертифікації та професійного ліцензування консультантів з питань оподаткування доходів фізичних осіб; забезпечення прозорості та довіри на основі встановлення чітких етичних стандартів діяльності консультантів, використання механізмів незалежного аудиту консультаційних послуг, формування системи зворотного зв'язку між фізичними особами та консультантами для оцінки якості послуг.

Таким чином, фінансове консультування щодо оптимізації оподаткування доходів фізичних осіб має здійснюватися комплексно, поєднуючи технологічні інновації, освітні заходи та розвиток професійної компетентності консультантів. Важливим є перехід від формального інформування до інтегрованого підходу, що включає персоналізацію послуг, підвищення фінансової грамотності та забезпечення прозорості взаємодії. Такий підхід сприятиме не лише зниженню податкових ризиків, але й формуванню культури відповідального ставлення громадян до виконання податкових зобов'язань.

Література:

1. Бросков С. В. Генеза розвитку податкових консультацій крізь призму історичної ретроспективи. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2020. № 46. С. 79—80. DOI: <https://doi.org/10.32841/2307.1745.2020.46.16>.
2. Грудзевич Ю. І., Скорук О. В. Обліково-аналітичне забезпечення консалтингу у сфері розстрочення сплати податкових зобов'язань. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2021. № 65. С. 111—115.
3. Ізмайлов Я. О., Єгорова І. Г. Шляхи вирішення проблем податкового консультування в Україні з використанням досвіду зарубіжних країн. Бізнес Інформ.

2020. № 7. С. 262—269. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_7_35

4. Мазур Н.А., Ніколашин А.О. Ринок консалтингових послуг України та світу в умовах змін. Економіка та суспільство, 2021. № 24. URL: <https://economyand-society.in.ua/index.php/journal/article/view/187/179>

5. Павликівська О.І., Плекан У.М. Фінансовий консалтинг: тенденції та особливості розвитку в Україні. Галицький економічний вісник. 2020. № 5. С. 59—66. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/33404>

6. Податкове планування та оптимізація оподаткування (податковий консалтинг): підручник / О.А Музика-Стефанчук, Н.Я. Якимчук, Р.Ф. Ханова, І.В. Дашутін, В.Г. Савенкова, А.А. Барікова, Н.О. Сабадаш / за редакцією проф. О.А. Музики-Стефанчук. Київ: АртЕк, 2024. 304 с.

7. Скляр Н. Ф. Принципи фінансової відповідальності за порушення податкового законодавства. Правова позиція. 2020. № 4 (29). С. 41—47. DOI: <https://doi.org/10.32836/2521.6473.2020-4.9>.

8. Ясинська Н. А. Сучасні технології управління особистими фінансами в Україні. Ефективна економіка. 2021. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9720>

References:

1. Broskov, S. V. (2020), "The genesis of the development of tax consulting through the prism of historical retrospective", Scientific Bulletin of the International Humanitarian University, vol. 46, pp. 79—80.
 2. Hrudzevych, Yu. I. and Skoruk, O. V. (2021), "Accounting and analytical support for consulting in the field of installment payment of tax liabilities", Bulletin of the Lviv University of Trade and Economics, vol. 65, pp. 111—115.
 3. Izmailov, Ya. O. and Yehorova, I. H. (2020), "Ways to solve tax consulting problems in Ukraine using the experience of foreign countries", Business Inform, vol. 7, pp. 262—269.
 4. Mazur, N.A. and Nikolashyn, A.O. (2021), "The consulting services market in Ukraine and the world in times of change", Economy and society, [Online], vol. 24, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/187/179> (Accessed 10 Jan 2026).
 5. Pavlykivska, O.I. and Plekan, U.M. (2020), "Financial consulting: trends and features of development in Ukraine", Galician Economic Bulletin, vol. 5, pp. 59—66.
 6. Muzyka-Stefanchuk, O.A., Yakymchuk, N.Ia., Khanova, R.F., Dashutin, I.V., Savenkova, V.H., Barikova, A.A. and Sabadash, N.O. (2024), Podatkove planuvannia ta optymizatsiia opodatkuvannia (podatkovyi konsaltnyh) [Tax planning and tax optimization (tax consulting)], ArtEk, Kyiv, Ukraine.
 7. Skliar, N. F. (2020), "Principles of financial liability for violations of tax legislation", Legal position, vol. 4 (29), pp. 41-47.
 8. Yasynska, N. A. (2021), "Modern technologies for managing personal finances in Ukraine", Effective economy, [Online], vol. 12, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9720> (Accessed 10 Jan 2026).
- Стаття надійшла до редакції 20.01.2026 р.*